

Liviu Rebreanu Ion

"Liviu Rebreanu, privit in marea felurime a formelor de roman, pe care le-a practicat, este scriitor de o vioiciune pe care n-au atins-o niciodata scriitorii reputati prin agerimea de conceptie si realizare. In adevar, literatura romana nu mai cunoaste un alt romancier care sa-si diversifice cu atata libertate de spirit formula artistica de la un roman la altul. "

Vladimir Streinu

Dintre prozatorii romani, care s-au afirmat deplin intre cele doua razboaie mondiale, Liviu Rebreanu ocupa un loc de frunte, alaturi de George Calinescu, Carnii Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Cezar Petrescu si Mateiu I. Caragiale, el fiind reprezentativ, prin intreaga sa activitate, ca scriitor profesionist de cea mai aleasa vocatie.

Povestitor si nuvelist, romancier si dramaturg, consacrat prin volumele: Nuvele, Framantari, Golanii, Cuibul visurilor, Itic strul, dezertor; prin romanele: Ion, Rascoala, Padurea spanzuratilor, Gorila, Craisorul, Amandoi; prin piesele de teatru: Cadrilul, Plicul, Apostolii si altele, Liviu Rebreanu este citit si astazi cu interes, ca dovada a statorniciei si implinirii operelor sale.

"Astfel el scrie mai intai Ion (1920), acea impunatoare fresca amara a vietii transilvanene, executata in cel mai riguros spirit realist, care l-a asezat pe Liviu Rebreanu alaturi de un Balzac, un Thomas Hardy, Blasco Ibanez, un Bjornstjerne, sau Ladislav Reymont, romancierul taranimii franceze ".

Vladimir Streinu

Despre romanul Ion, aparut in anul 1920, criticul literar Nicolae Manolescu spunea: "Ion e, desigur, cel mai semnificativ. Aproape nu este personaj care sa nu devina o victima. Ana, unul dintre cele mai zguduitoare personaje din tot romanul nostru, se misca de la inceput pana la sfarsit intr-un cerc vicios. Lamentatia ei repetata invoca un noroc inexistent: "Norocul meu! Norocul meu! Singura ei vina este de a fi tras, la nastere, lozul nefericit"

Ne amintim de un episod al romanului, cand preotul Belciug ii ureaza personajului martor, Titu Herdelea, in momentul trecerii Carpatilor: "- Sa ajungi cat Cosbuc de mare!", iar acest sfat a fost urmat cu perseverenta de eroul care il intruchipeaza pe povestitor, in asa masura incat Liviu Rebreanu nu numai ca a egalat prestigiul poetului taranimii, ci l-a depasit prin romanele sale. El este intaiul mare scriitor profesionist din literatura noastra, care a inteles ca vocatia si talentul artistic nu sunt decat primele trepte in evolutia unui creator ce vrea sa ramana cu adevarat in constiinta poporului sau. Despre stilul romanelor lui Liviu Rebreanu, George Calinescu scria ca un text luat separat seamana cu apa marii tinuta in palma, dar, in ansamblul romanului, exprima stravezimea oceanului.

Constient atat de posibilitatile sale de realizare, cat si de necesitatea unei elaborari temeinice, Liviu Rebreanu reuseste sa-si rescrie cea mai mare parte a cartilor, sa se autodepaseasca,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

surprinzandu-ne prin varietate si noutate, prin diversitatea stilurilor abordate. Romanul Ion il consacra definitiv, situandu-l printre cei mai buni prozatori interbelici. Daca Ion este romanul luptei individuale pentru pamant, Rascoala devine cartea luptei colective, desi finalul ambelor romane este tragic. S-a spus ca Rascoala este continuarea lui Ion, afirmatie numai partial valabila, deoarece - cu exceptia personajului martor, Titu Herdelea - toate celelalte sunt diferite, iar locul si cadrul de desfasurare a celor doua naratiuni sunt altele, evenimentele din Rascoala avand loc pe doua planuri sociale: cel urban, din capitala, si cel rural, din jurul mosiei Amara.

In romanul Ion, Liviu Rebreanu isi concentreaza o parte a experientei din copilarie si din tinerete, petrecute in Transilvania, inainte ca tanarul scriitor sa treaca muntii Carpati si sa se dedice numai literaturii. Tocmai de aceea a surprins atat de mult capacitatea de realizare a acestei carti, de catre un tanar intelectual ardelean, intrecand pe multi prozatori de pe ambele versante ale Carpatilor. Dar surpriza este doar aparenta, daca ne gandim si la succesul lui George Cosbuc, poetul rural de la Hordou, ori cel al lui Octavian Goga, "poetul patimirii noastre", de la Rasinari, care, la fel, au demonstrat energia si perseverenta intelectualilor ardeleni, in noua lor competitie cu alti concetateni din Romania Mare, intelegand ca virtutile transilvanenilor, insetati de libertatea sociala si nationala, ii faceau mai dornici sa se afirme pe plan moral si artistic.

Ion este nu numai romanul luptei unui taran sarac pentru pamantul care considera ca-i da demnitate, ci si monografia unui sat ardelean, oglindind viata din Pripas (nume simbolic), nu din exterior, ci din interiorul sau, cu trasaturile autentice ale personajului. Actiunea este relativ simpla, urmarind ascensiunea si caderea lui Ion al lui Alexandru al Glanetasului si al Zenobiei, baiat sarac, dar harnic si frumos, care considera ca singurul mijloc de ridicare a omului este stapanirea pamantului.

El o iubeste pe Florica, fiica Teodosiei, vaduva lui Maxim Oprea, cea mai harnica si frumoasa fata din sat. Dar glasul iubirii avea sa fie inabusit de glasul pamantului, caruia ii raspunde in primul rand Ion. El ii face curte, o incanta si o seduce pe Ana, fiica bogatasului Vasile Baci, deoarece spera ca, odata cu fata, ii va reveni si o parte din pamantul acestuia.

Atata timp cat tatal Anei considera ca transformările fiziologice ale fiicei sale s-ar datora lui George Bulbuc, un tanar bogat, care o curta pe Ana, nu se impacienteaza, dar cand afla ca Ion este faptasul, tatal incepe sa-si bata cu cruzime fiica, anticipand cu teama ca va pierde o parte din pamant.

Pentru aplanarea conflictului, intervin invatatorul Herdelea, preotul Belciug, Titu Herdelea si carciumarul satului, care ii impaca in cele din urma pe Ion si Vasile Baci, iar Ana se casatoreste cu Ion.

Odata scopul atins, tanarul incepe sa asculte de glasul iubirii, pe care il estompase la inceput, facandu-i acum curte Floricai, casatorita, intre timp, cu George Bulbuc. Batuta de tatal sau si de sot, Ana sfarseste prin a se spanzura. Ion se indreapta intr-o noapte spre Florica, dar este surprins de sotul acesteia, care-l ucide, lovindu-l cu sapa in cap. Sfarsitul tragic al eroului are, din punctul de vedere al lui Liviu Rebreanu, un rol moralizator, asa cum ar fi spus-o Mihail Sadoveanu, in

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Baltagul, ca "nici un om nu poate sa sara peste umbra sa".

Autorul povesteste ca punctul de plecare al romanului Ion l-a constituit o scena vazuta odinioara, pe campul din jurul satului natal "...un taran imbracat in haine de sarbatoare... Deodata s-a aplecat si a sarutat pamantul. L-a sarutat ca pe-o ibovnica." Astfel conflictul romanului porneste din aceasta dragoste netarmurita a taranului pentru pamant si neputinta sa de a-l stapani prin mijloace cinstite. Recurgand la un subterfugiu specific mediului taranesc, acela de a o amagi pe Ana, fata urata, dar bogata, conflictul nu se atenuaza, ci se complica, deoarece, intrand in posesia pamantului dorit, dupa repetate certuri cu socrul sau si scene dramatice cu Ana, el este rechemat de vechea iubire. Antagonismul dintre cele doua sentimente muta conflictul din sfera materiala in cea psihologica, conducandu-l spre punctul culminant: omorarea lui Ion de catre George, sotul Floricai. Personajul puternic de la inceput cade victima propriei sale patimi.

Ca si Ioan Slavici, Liviu Rebreanu este un prozator ardelean moralizator, dar particularitatile compozitionale sunt, de data aceasta, mai complicate, marcand o treapta superioara in evolutia prozei din Transilvania. Subliniem, in primul rand, constructia concentrica a romanului, incepand si sfarsind cu descrierea unui cadru asemanator, - procedeu folosit si in Padurea spanzuratilor, Liviu Rebreanu dovedind-se un profesionist al scrisului cu o tehnica de alcatuire bine gradata, cu o complexitate a actiunii condusa cu pricepere de la simplu la complex si justificata psihologic. Alte particularitati sunt specifice mediului geografic unde se desfasoara actiunea: stratificarile se fac nu numai intre bogati si saraci, ci si intre romani, maghiari, intre autoritati si oameni saraci.

Personajele romanului sunt caracterizate convingator si cu pricepere, ele pornind de la prototipuri reale. Ion este taranul tanar, harnic si dotat, dornic de pamant, care trece insa peste orice considerent moral si social pentru a-si atinge scopul. Ana este o dubla victima, pe cand Florica - personajul ispititor care genereaza conflictele. Invatatorul Herdelea si preotul Belciug intra in tiparele specifice intelectualitatii satelor ardelene, impaciuitoriste si duplicitare. Un rol aparte, de personaj martor si povestitor, il joaca Titu Herdelea, pe care il vom gasi, mai tarziu, si in romanul Rascoala, ca tanar ziarist, mutat la Bucuresti, pentru a observa aici, cu un ochi deja format, cum lupta individuala pentru pamant a taranului din romanul Ion devine o epopoe sangeroasa si colectiva in Rascoala.

Despre arta narativa s-a mai spus ca aparenta simplitate a limbajului ascunde complexitatea analizelor psihologice, asa dupa cum afirma si George Calinescu: "Ion e un poem epic, solemn ca un fluviu american, o capodopera de maretie linistita."

PĂDUREA SPANZURĂȚILOR

"A doua creatie, Padurea spanzuratilor (1922), schimba modul direct narativ in mod psihologic si, fiind prin aceasta cap de serie in literatura noastra, infatiseaza un cutremurator si fatal caz de obsesie al sufletului omenesc".

Vladimir Streinu

Prin romanele Ion si Rascoala, Liviu Rebreanu se dovedeste cel mai de seama creator al

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

romanului social romanesc modern, iar prin Padurea spanzuratilor intemeietorul romanului psihologic autohton.

Poate ca, la vremea respectiva, Padurea spanzuratilor a fost unul dintre cele mai raspandite romane romanesti in Europa, prin alegerea temeii tragice a razboiului, cat si pentru modul sau de abordare a problemelor multinationale, tema care interesa, imediat dupa cumplita conflagratie mondiala, aproape toate popoarele care facusera parte din imperiul austro-ungar, abia destramat.

Dupa cum ne marturiseste insusi autorul, romanul a avut mai multe surse de inspiratie. In primul rand, propria sa experienta din perioada cand, trecand Carpatii, se afla la Bucuresti, sub stapanirea austro-ungara, fiind arestat si socotit dezertor - reusind, pana la urma, sa scape de sub escorta - scriitorul imprumutand apoi propriile trairi si emotii contradictorii personajelor sale. In al doilea rand, prin continutul nuvelor Catastrofa si Itic strul, dezertor, in care personajele traiesc o parte din drama psihologica a lui Apostol Bologa. in al treilea rand, prin intamplarea dramatica petrecuta in familia povestitorului. Este vorba despre Emil Rebreanu, fratele romancierului, ofiter in armata austro-ungara, condamnat si executat la Ghimes-Palanca, sub invinuirea de tradare, deoarece incercase sa treaca frontul la fratii sai romani.

Romanul are, deci, o adanca sursa reala, dar autorul transfigureaza realitatea, aducand-o la nivelul unei opere de arta autentica.

Eroul principal al cartii, Apostol Bologa, un tanar intelectual din targusorul Parva, de langa Nasaud, fiul unui avocat memorandist si al unei mame religioase, ramane de timpuriu orfan de tata si ar fi putut sa nu mearga la razboi, dar orgoliul il determina sa-si afirme demnitatea in fata logodnicei sale, Marta, care cocheta cu un ofiter maghiar, dovedindu-i ca este la fel de curajos ca si el plecand voluntar pe front.

El lupta eroid sa se afirme pe fronturile italian si rusesc, primind trei decoratii si fiind ranit. Pentru a-si dovedi loialitatea fata de armata austro-ungara si mandria de ofiter, care respecta regulamentul militar, face parte din curtea martiala, care il condamna la moarte pe ofiterul ceh Svoboda, invinuit de faptul ca a incercat sa treaca frontul la fratii sai.

Dar, dupa executia lui Svoboda, capitanul Klapka, viitorul comandant al lui Apostol Bologa, ii explica acestuia ca cel care fusese condamnat ca tradator era, de fapt, un erou al neamului sau. Din clipa aceea, in mintea lui Apostol Bologa se da o cumplita lupta pentru aflarea adevarului. Drama sa sufleteasca devine si mai puternica din momentul in care afla ca unitatea din care facea parte va fi mutata pe frontul romanesc. El iese la raport la generalul Karg, rugandu-l sa-l lase pe vechea pozitie, insa generalul nu intelege sentimentele lui nationale si este gata sa-l considere tradator. Dar, intre timp, Apostol Bologa este grav ranit, sta o perioada in spital, apoi primeste o permisie, reintorcandu-se in targusorul natal, unde drama lui sufleteasca se extinde pe alte planuri.

Intr-un moment de criza, rupe logodna cu Marta, gelos ca aceasta cocheta, din nou, cu un alt ofiter maghiar, reintorcandu-se pe front inainte de termen. O vreme este tinut de generalul Karg la serviciul de aprovizionare, adica ferit sa ia contact direct cu frontul romanesc.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

În satul unde se afla punctul de aprovizionare al unității, se împrietenește cu groparul Vidor și se îndrăgosteste de fiica acestuia - Ilona - cu care este logodit de un fost coleg de liceu. Logodna cu Ilona, o țărăncă simplă și naivă, dar nu lipsită de farmec, sensibilitate și sinceritate, este un gest tot atât de grabit ca și ruperea logodnei cu Marta. Personajul începe să se comporte în mod derutant - ca pentru o așteptare inevitabilă a morții.

Deznodământul se produce pe negândite: câțiva țărani romani din partea locului sunt surprinși lucrându-și pământul în zona dintre cele două fronturi, socotită, de către generalul Karg, ca teritoriu strategic și interzisă civililor. Pentru această vină, banuți ca spioni, acești țărani trebuiau judecați și condamnați.

Întâmplarea face ca, tocmai atunci, un ofiter roman de la Curtea Martială să se îmbolnăvească, iar înlocuitorul lui nu putea fi decât tot un roman, care să servească de traducător. Iată cum sortii nenorocirii cad peste fruntea lui Apostol Bologa! El a fost chemat de urgență la comandament și informat de onoarea ce i-o făcea generalul Karg.

Întelegând dintr-o dată situația reală, Apostol Bologa nu-și mai poate permite să fie lăsat și nedrept pentru a doua oară, acum nu mai putea greși, trimitând la moarte câțiva țărani nevinovați, de aceeași naționalitate cu el, numai pentru că așa considerau austro-ungarii că pot întări disciplina unei armate multinaționale.

Sosise momentul ca Apostol Bologa să plătească prima greșală, pentru acea jertfă de viață tânără, refuzând acum să ia parte la curmarea existentei altora. Acest triumf al demnității nu putea fi atins decât prin propria-i moarte: astfel a ales Apostol Bologa, respectiv Emil Rebreanu, calea ramanerii sale în memoria cititorilor de mai târziu. Va încerca să treacă frontul la romani, pentru a fi liber și stăpân pe propria-i conștiință, chiar dacă această hotărâre presupunea și posibilitatea prinderii și judecării lui, ca trădător al unei armate, din care simtea că nu mai poate face parte.

Faptul că trebuia să răspundă la un tribunal moral al demnității se rasfrange în comportarea sa fără nici un fel de măsuri de precauție. În cușina o hartă de la biroul de aprovizionare, cu unele poziții strategice, deși, ca ofiter, și-ar fi putut da seama că găsirea acestui document asupra sa i-ar fi grabit condamnarea la moarte; refuză oferta Ilonei, ce-i banuia intenția de dezertare, de a-l călăuzi prin munți, deoarece cunoștea bine locurile și l-ar fi ferit de primejdie - plecând singur, aproape la întâmplare, pentru că să fie prins de locotenentul Varga, care comanda o patrulă de control și care îi spusese înainte că intenționează să-l prindă; este arestat și judecat ca trădător.

Nu fusese jucată însă ultima carte; Apostol Bologa s-ar mai fi putut salva, doar negând intenția de evadare. Dorea aceasta chiar fostul sau comandant, capitanul Klapka, oferindu-se să-l apere din oficiu, apoi logodnica sa Ilona, ce-l vizitează în arest și-l roagă să se apere, primarul din sat, care îi daruiește niște haine civile, groparul Vidor, ce se oferă să-i sape gratuit groapa... totuși, cu dragă inimă, îi doreau salvarea, dar el însuși nu o mai vrea; eroul se autocondamnă la moarte nu numai pentru că acesta fusese înscrisul vieții lui, din clipa în care gresise verdictul asupra lui Svoboda, ci și pentru că același comportament îl avusese și Emil Rebreanu - prototipul personajului - pentru faptul că, după anumite legi morale, ei gresiseră la fel.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

Problematika romanului devine, astfel europeana: un caz particular, care include in el destinele a mii de ostasi si ofiteri, pusi in situatia dificila de a lupta impotriva conationalilor. Din punct de vedere compozitional, romanul se deschide si se incheie cu imaginea sumbra a descrierii padurii spanzuratilor, dar cititorii nu vor pierde din vedere ca momentul mortii lui Svoboda s-a produs intr-o zi ploioasa de toamna, pe cand condamnarea lui Apostol Bologa are loc intr-o zi de primavara -amanunt care sugereaza ideea ca speranta poate inflori dincolo de moarte. Astfel, compozitia romanului, desi asemanatoare cu cea din Ion si Rascoala, include elementul de subtilitate si speranta.

Prin aceasta opera, ca si prin romanele anterioare, Liviu Rebreanu se dovedeste un maestru al constructiilor epice de mare amploare si un fin analist al sufletului uman.